

ВЧЕННЯ ПРО МЕТОД Ф. БЕКОНА

Запорізька державна інженерна академія, кафедра філософії та суспільних наук

Родоначальником філософії Нового часу був англійський аристократ, лорд Френсіс Бекон (1561-1626). Він першим поставив перед філософією мету створити науковий метод. Бекон вважав, що мета наукового знання – в принесенні користі людському роду; на відміну від тих, хто бачив в науці самоціль, він підкреслює, що наука служить життю і практиці і лише в цьому знаходить своє виправдання. Загальне завдання всіх наук – збільшення влади людини над природою. Його знаменитий афоризм – «Знання є сила» стає для науки наступних століть прапором, під яким відбуваються відкриття, метою яких стає задоволення потреб людини, поліпшення його життя і отримання влади над природою.

Для Бекона предметом філософії є Бог, природа і людина. Філософія, що орієнтується на науку, концентрує увагу на природі (богослов'я, як філософське богопізнання, перебуває за межами науки); задача «природної філософії» – пізнати єдність природи, дати «копію Всесвіту». Головною філософською проблемою у вченні Бекона стає пошук та обґрунтування методу. Не відкидаючи значення дедукції (як руху від загального до конкретного в пізнанні) в отриманні нового знання, Ф. Бекон висував на передній план індуктивний метод наукового пізнання, що спирається на результати експерименту, при якому процес пізнання рухається від часткового до загального.

Історичний досвід показує, що запропонований метод досі дієвий у всіх емпіричних наукових дослідженнях. Але чому ж досліді минулого не мали позитивного успіху, задає питання Бекон. Відповідь ми знаходимо в його критичній філософії, спрямованій на виявлення причин людських помилок і вироблення рекомендацій щодо їх подолання.

На думку Ф. Бекона, головними перешкодами на шляху до знання стають помилки, забобони. Людська свідомість засмічено «ідолами» або «привидами» пізнання. Щоб не стати їх «заручниками», потрібно усунути всі перешкоди, що заважають пізнання істини і «очистити площу розуму». На шляху до істини ідоли – це пастки, спотворені образи дійсності, помилкові уявлення та поняття. Необхідно вміти розпізнавати всі ці «ідоли» і долати їх. Побудова понять «через справжню індукцію, – стверджував Ф. Бекон, – є, безсумнівно, справжнє засіб для того, щоб придушити і вигнати ідоли».

У виданих творах Ф. Бекона виразно простежується його рішучість відстоювати емпіризм як найбільш дієвий метод оновлюється науки.